

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus primus Promissionis simulatæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

SECTIO PRIMA.

De Conditionibus ad Valorem Sponsalium requisitis.

QUÆSTIO PRIMA.

De Veritate Promissionis in contractu Sponsalium ex animo sincero procedentis, quæ est prima Condicio.

CASUS PRIMUS

Promissionis simulata.

Sidonius opifex, festivi genij homo, dum in popina indulget potui, Cedrinia famulae hospitibus inservienti promittit per jocum futuras nuptias ijs verbis, ut illa rem serio agi rata promissionem sibi factam acceperit, & repromiserit. At lapsu temporis monitus à Cedrinia Sidonius, ut sua promissione staret, abnuat, dicens, se ficto animo fecisse ista omnia.

Q. An teneatur Cedriniam ducere ?

SYNOPSIS.

1. *Propositum non sufficit ad Sponsalia.*
2. *Neque promissio ficta. Quotuplex ista sit ?*
3. *An contrahat obligationem, qui promittit futuras nuptias sine animo promittendi ? Refertur Sententia affirmativa.*

4. *Ssa-*

4. Statuitur Sententia negativa.
5. Satisfit argumentis contrariae opinionis.
6. An, qui promittit animo promittendi, sed non se obligandi, obligetur hoc suo promisso?
Expenditur Sententia affirmativa.
7. Hanc aliqui limitant, dicentes, sic promittentem obligari ex fidelitate, non tamen ex iustitia.
8. Verius est, nullam ex tali promissione induci obligationem, nec constitui vera Sponsalia.
9. Solvuntur argumenta contraria.
10. Deciditur Casus, & ostenditur, ejusmodi fictitium promissorem, etsi non obligetur ad Matrimonium, tamen peccare vel graviter, vel leviter pro ratione circumstantiarum, & aliquando teneri ad reparationem damnorum.
11. In foro externo attenditur ad sensum Verborum, talisque Promissor condemnatur.
12. Promittens animo promittendi, seque obligandi, sed non implendi promissum, obligatur in conscientia.

I. Ictum est in precedente Dissertatione praecemiali, Sponsalia esse mutuam promissionem futurarum nuptiarum, ex quo patet, ad contractum Sponsalium nequaquam sufficere solum propositum, etiam si id efficax sit; Sponsalia enim inducunt obligationem: at verò propositum nondum inducit obligationem, ut experientia constat, nam qui propositum habet aliquid faciendi, non

eo ipso statim etiam voluntatem habet se obligandi, alias nemo facile sibi quidquam proponeret, si ex proposito immediate maneret obligatus.

Patet ulterius, propositum non sufficere ad contrahenda Sponsalia, quia obligatio Sponsalium solum oritur ex ipsis Sponsalibus, qui autem proponit tantum, se contracturum Matrimonium, nondum promittit, quia nec verbis promissionem profitetur, nec animo concipit, cum nondum habeat voluntatem se obligandi: ergo

neg

nequid contrahit Sponsalia, & consequenter nullam obligationem ad futuras nuptias, sed ista oritur ex sola promissione.

2. Quia autem inter primas conditiones requisivimus, ut ista promissio vera sit, & sincera, hinc instituitur quaestio, an ex promissione ficta oriri possit aliqua obligatio?

Potest autem ficta promissio, seu simulata tripliciter haberi. 1. Si exterius solum verba promissionis proferas absque omni animo interno, atque ita promissionem duntaxat simules, re ipsa autem nolis promittere. 2. Si promittas, & quidem animo promittendi, simul autem animum habeas te non obligandi, seu si nolis ea promissione ullam tibi obligationem imponere. 3. Si promittas animo revera promittendi, tēque etiam obligandi, simul tamen cum animo, promissum non exequendi. De hoc tertio ad finem aliquid dicetur.

3. Nunc quaestio est, an qui promittit Puellae Matrimonium de futuro verbo tenus, sed non habens animum revera promittendi, maneat obligatus, teneaturque talem ducere?

Ita fictitiē, & simulatō promittentem contrahere veram obligationem, ut etiam ex iustitia teneatur talem puellam ducere ex vi Sponsalium, adeoque hanc esse vera Sponsalia, docent Vasq. Disp. 6 de Matr. Basilii Pontius Lib. 12. de

Matr. c. 2. Petrus Ledesma. Gutierrez &c.

Ratio eorum est 1. quia æquē est imperceptibile, posse dari promissionem sine animo promittendi, quam si quis diceret, posse hominem contra aliquem verba infamatoria proferre, & tamen nolle detrahere, aut posse lethaliter quempiam ferire sine animo feriendi. 2. Promissio, quæ homini fit, consistit in verbis: ergo promittens futurum Matrimonium vult id enunciare, quod verba sonant: sed verba offerunt fidem de Matrimonio contrahendo: ergo promittens futuras nuptias vult se ad istas obligare, atque adeo contrahit vera Sponsalia, quæ quia obligant ex iustitia, eo ipso taliter promittens tenetur ad futurum Matrimonium ex iustitia.

4. Verum dicendum est. Qui Puellae oretenus promittit Matrimonium, sed absque animo promittendi, vel etiam cum positivo animo non promittendi, illius Sponsalia nulla sunt. Ita Sanch. Sporer, Tambur, &c. Probatur, quia de ratione, & essentia Sponsalium est, ut sint Spontanea, & libera promissio: atqui hoc non habetur, nisi à voluntate: ergo evidenter includunt voluntatem, consequenter, ut sint spontanea, & libera promissio, debet adesse voluntas liberè promittendi, atque ideo qui non vult promittere, nulla facit Sponsalia, nam ficta

ficta & simulata promissio simpliciter promissio non est, ubi autem nulla est promissio, ibi per se, & ratione promissionis obligatio iustitiae esse nequit: ergo &c. 2. Sponsalia sunt promissio quaedam specifica futurarum nuptiarum: ergo sicuti omnis species supponit genus, ita ubi est talis, seu specifica promissio, ibi supponitur ratio generica promissionis: atqui ista non adest, quia ubi animus promittendi non est, ibi promissio esse non potest: ergo &c.

5. Dices cum Basilio Pontio L. 12. c. 2. n. 2. propositum quidem esse actum voluntatis, at verò promissionem esse actum intellectus, cum in promissione sit veritas, quae solum est in intellectu: ergo ad promissionem frustra requiri voluntatem; quamquam verò Deo, qui introspicit eorda, fieri possit promissio per actum internum, id tamen fieri non posse homini, sed debere promissionem huic fieri per verba, aut alia signa externa, & quia promissio ex naturali obligatione debet esse vera, & fidelis, consequi, quòd, qui profert verba promissionis, & scit, quid sit promissio, eo ipso, quòd profert extrinsecus verba promissionis, non possit id facere sine implicito animo se obligandi; proinde qui explicitè promittit Sponsalia, cum non posse interna sua voluntate tollere naturalem obligationem, atque adeò promittentem Virgini Sponsalia per

verba, aut alia signa externa, non posse habere animum non promittendi, sicque verissimè obligari.

Resp. Promissionem esse quidem actum intellectus, & non voluntatis, sed quia promissio debet esse libera, siquidem ea in genere definitur apud Lessium L. 2. de Just. c. 18. dub. 1. n. 1. *Deliberata, & spontanea fidei obligatio, facta alteri de re quapiam bona, & possibili*, hinc vera promissio fieri nequit sine actu voluntatis: ergo ubi voluntas promittendi non est, ibi non est promissio, & consequenter verba externa promissionem indicantia nihil efficiunt; nam verba sunt ex natura sua, & primava institutione solummodo representatio interiorum conceptuum, ut ea, quae intus latent, exterius manifestent: ergo ubi nulla promissio in mente est, ibi verba nequeunt esse imago, & representatio promissionis, atque ideo quia secundum totum suum esse pendent ab internis conceptibus, ubi in animo promissio nulla est, ibi verba exterius prolata nulla sunt promissio, sed emortuum quoddam simulacrum promissionis.

Nunc ad argumenta opposita. Resp. ad 1. Paritas de detractione nulla est; ad hanc enim sufficit, quòd in aliorum animis ingeneretur mala opinio de aliquo, quam malam opinionem verba nata sunt ingenerare, etsi proferens nolit ingenerari, uti gladius violenter impactus

pactus alterius capiti, velim, nolim, ex se hoc habet, quod vulneret; quisquis proinde vult verba detractoria coram alijs proferre, aut ensem impetuosè in alterius caput impingere, secundum communem usum, & interpretationem vult detrudere, aut vulnerare. Ut verò promissio vim suam sortiatur, & sit obligatoria, non sufficiunt verba, sed requiritur interior affectus se obligandi, cum is ad rationem promissionis requiratur.

Ad alterum pariter respondeo, promittentem futurum Matrimonium velle enunciare, quod verba sonant, ac proinde se obligare, supposito, quod animus adsit, & voluntas revera promittendi, & non solum mortuo quodammodo, ac materialiter duntaxat hæc verba usurpandi, *conc.* si desit ista voluntas, *nego.* Intentio est quasi verborum anima, ubi ista igitur deest, ibi verba amittunt suam vim, & remanent quasi mortua.

6. Altera quæstio nunc est, an contrahat vera sponsalia, & obligationem, qui promittit, & quidem animo promittendi, non tamen animo se obligandi?

Pro affirmativa sententia stant iterum Basilii Pontius, & supra citati cum Arragonio. Ratio istorum est, quia obligatio est naturalis effectus promissionis, sicut proprietas, & effectus ignis est urere: ergo sicutiposito igne, velit, nolit apponens, calefactio sequitur, ita posita promissione,

animoque promittendi, statim consurgit obligatio. 2. Qui vult antecedens, vult necessario consequens, ut patet ex L. 1. §. 1. ff. *Si usus fruct. per.* ubi dicitur: *Si usus fructus legetur, necesse est, ut sequatur ad eum aditus:* Sed obligatio sequitur promissionem: ergo qui vult promissionem, necessario vult etiam obligationem.

Tertium Argumentum est huic affine: Dans formam dat etiam consequentia formam: ergo apponens promissionem, apponit etiam obligationem, quæ ipsam consequitur.

7. Cum hac sententia partim conveniunt, partim abluunt Hurtad. *disp. 1. de Matr. difficult. 10. n. 38.* Palao *disp. 1. de Sponsal. pu. 2. n. 2.* & Dicastillo *disp. 1. de Matr. dub. 5. n. 62.* dicentes, talem obligari quidem ex fidelitate, quia fecit veram promissionem, quæ est enunciatio quædam externa, quæ per promissionem ex animo obtulit fidem contrahendi matrimonium, in quo sita est natura promissionis; ex natura autem, seu ex jure naturali oritur ex vera promissione obligatio fidelitatis ad standum promissis; ergo obligatur saltem ex fidelitate: ajunt tamen, non obligari ex justitia, quia non intercessit verus contractus, nec enim voluit conferre jus justitiæ ad rem promissam: verus autem contractus non stat in solis verbis, nec jus in rem solis verbis alteri traditur absque animo, & voluntate conferendi, verum contractus,

tractus, ex quo oritur jus Iustitiæ in uno, & obligatio Iustitiæ in altero, coalescit simul ex verbis conferendi sufficientibus, & ex consensu conferendi; promissio verò consistit in verbis: ergo potest induci obligatio fidelitatis, quin oriatur simul etiam obligatio Iustitiæ.

8. Nihilominus contra has omnes sententias dicendum cum Sanch, L. 1. de Matr. disp. 9. n. 5. Præpos. q. 9. de sponsal. Coninck disp. 21. dub. 2. n. 7. Bonac. q. 1. de sponsal. pu. 1. n. 5. Molina tract. 2. de Iustitia disp. 352. ante §. illud est observandum, Tambur. L. 8. de Matr. tr. 3. de sponsal. c. 1. §. 4. n. 3. Perez disp. 1. de Matr. sect. 6. n. 4. Pirh Spörer, Gobat, & alijs, ejusmodi promissionem sine animo promittendi, aut sine animo se obligandi non constituere vera sponsalia, neque inducere obligationem.

Probat 1. quia obligatio est naturalis effectus consequens Promissionem veram: ergo qui efficaciter vult Promissionem, efficaciter vult obligationem. Ergo è converso qui efficaciter non vult se obligare, sed omnino oppositum, ille nec vult contrahere sponsalia, neque ex animo promittere; consequenter ubi promissio nulla est, nulla sequitur obligatio.

Probat 2. & declaratur. Omnis obligatio, quæ non est ex lege, oritur ex privata hominis voluntate: ergo ubi deficit voluntas se obligandi, ibi deficit obligatio. Vel dica-

mus sic: obligatio promissionis confurgit ex lege privata, sive ipsa promissio obligat veluti lex quadam privata, quam aliquis sibi imponit: sed lex non obligat, nisi Legislator velit obligare, ita ut non sufficiat proferre exterius verba, quibus obligare velle videatur: ergo etiam ut quis ex promissione obligetur, non satis est proferre exterius verba promissionem sonantia, sed requiritur, ut verè etiam interiùs se voluerit obligare.

Confirmatur. Conditio contraria substantiæ Matrimonij, ipsum annullat, licet intentio contrahendi adsit, & talia verba etiam proferantur, v. g. si quis apponeret hanc conditionem, quòd velit cum fœmina contrahere, si ipsa generationem prolis impediat, vel donec aliam digniorem, pulchriorem &c. inveniat juxta c. fin De condit. appof. ergo quia de natura, & substantia promissionis, ac Sponsalium est animus se obligandi, ubi contrarius animus adest, nulla sunt Sponsalia, sed tali modo promittens fallit, & fallitur, dum ait se promittere Sponsalia, cum tamen Sponsalia nulla sint.

9. Argumenta contraria nihil evincunt, nam ad 1. Resp. Naturalis effectus promissionis est obligatio, quando vera est promissio conc. Quando non est vera, quia deficit animus se obligandi. Nego. Nempe, ut similitudine Adversariorum

B

utamur

utatur, sicut solummodo urit ignis applicatus, quando est verus ignis, non autem quando est pictus, ita solummodo obligat promissio vera, non autem ficta, & simulata.

Ad 2. Resp. Qui vult efficaciter antecedens, ille vult etiam consequens, conc. Qui non vult efficaciter antecedens, sed habet animum se non obligandi, atque ideo non efficaciter promittit, sed fictè, & oreteus, nego ant. & conf.

Ad 3. eadem est responsio. Dans formam veram, dat, seu vult etiam consequentia ad istam formam, conc. fictè, & apparenter promittens. Nego.

10. Igitur in casu nostro Sidonius in conscientia nullo modo tenetur Cedriniam ducere, quia simulata promissio non est vera promissio: atqui obligatio ducendi oritur solum ex vera promissione per se loquendo: ergo per se loquendo non tenetur Cedriniam ducere. Nihilominus tamen peccavit mortaliter ita fictè spondendo, quia Cedriniam decepit in re gravi; nam esto, quod promissionem illius non exegerit, sufficit, dummodo ultrò factam ipse acceptaverit, unde Cedrinia putavit, se verè esse obligatam ad Matrimonium cum Sidonio, supposuit enim illius quoque reciprocam obligationem. Imò si secutum est inde Cedriniae damnum, quia v. g. ita decepta, dum putat omnia sincerè acta esse, aliud Matrimonium hone-

stum neglexit, quod ipsi interea obligatum fuerat, tenetur Sidonius ad reparationem damni. Ita Tamb. l. c. n. 2. & Gobat n. 37. Si verò damnum secutum non est, nec ipse promissionem puellæ intendit acceptare, eamve obligare, cenfeo, peccasse solum venialiter, quia hanc re-promissionem non exegit, neque voluit Cedriniam ad ejus observationem obligare, sicut revera ipsa per eam non obligabatur ad standum suo promisso, quia ipsius promissio non fuit vera repromissio, nam hæc supponit veram promissionem alterius prius sibi factam: ergo Sidonius in conscientia mortaliter non deliquit, nisi fortè secutum sit scandalum, atque ita manente Cedrinia liberâ, etiam fictè promittens liber manet ab obligatione eam ducendi, sicuti si ego tibi promitterem ire Viennam, si mihi dederis centum aureos, deinde verò nollem eò ire, atque ita tu mihi non des centum aureos, ego quidem decepi te meo promisso, sed tamen neque tu mihi, nec ego tibi aliquid debeo.

11. Cæterum ista procedunt in foro conscientiae, nam si res deferatur ad forum externum, condemnabitur Sidonius, etsi miles neget, sibi animum promittendi, aut se obligandi fuisse, cum enim ponatur adhibuisse verba talia, quæ verè poterant significare sinceram promissionem, præsumitur in foro externo verè, & sincerè jurasse, nec

nec creditur ejus Protestationi contrariæ, nam forum externum accipit verba juxta illorum significationem, ut colligitur ex c. Ex Litteris de Sponsal., & ex L. Labeo ff. de supellect. legata, ubi dicitur non ex opinionibus singulorum, sed ex communi usu nomina exaudiri debere.

12. Nunc denique respondendum est ad tertiam quæstionem, quam rejeci in finem, an, qui promittit animò verè promittendi, scilicet etiam obligandi, simul tamen cum animo non exequendi promissum, facta promissione obligetur?

Resp. Ad istam quæstionem, sic

constitutum promissorem verè, ac valida Sponsalia contrahere, adeoque obligari ad eorum executionem. Ita Sanch L. I. de Matr. disp. 9. n. 2. Palao, Sporer, & communiter alij, quia intentio non adimplendi non tollit obligationem promissionis, nec enim provenit hæc obligatio ex voluntate promissionem exequendi, sed nascitur ex ipsa natura promissionis, quæ sicut obligat promissum exequi, ita obligat etiam habere illius exequendi voluntatem, hinc talis manifestè iterum peccat mortaliter in contractu Sponsalium, quia habet animum non implendi, ad quod se graviter obligat.

CASUS SECUNDUS

Ficta Promissionis accedente copulâ.

Metrodorus captus amore Pelagiæ Virginis paris cum ipso conditionis, cum eâ potiri non posset, promittit tandem, sed fictè, quòd velit ipsam uxorem ducere, si consentiret in copulam, hacque spe ipsam inducit in lapsum: advertit post aliquod tempus se gravidam Pelagia, urgetque nuptias, sed has Metrodorus detectâ simulatione eludere conatur.

B 2

Q. I. An